

APSTIPRINĀTA
ar Rīgas domes 18.03.2014. lēmumu Nr.870

**Rīgas pašvaldības aģentūras
„Rīgas pieminekļu aģentūra”**

**DARBĪBAS STRATĒGIJA
2014 – 2016**

Rīga 2014

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Ievads.....	3
I Darbības mērķis	3
II Aģentūras izveidošana, personāls un darbības noteikumi	4
III Aģentūras funkcijas un darbības virzieni	6
IV Aģentūras sniegtie pakalpojumi un to pieejamība.....	7
V Aģentūras darbības tehniskais nodrošinājums.....	8
VI Aģentūras darbības rezultāti un novērtējums par darbības stratēģijas 2011.-2013.gadam īstenošanu	8
VII Aģentūras finansēšanas avoti, izlietošanas principi un ieņēmumu izlietojums	10
VIII Aģentūras attīstības prioritātes	11
8.1. Attīstības vīzija un vispārējie mērķi	11
8.2. Rīgas pieminēkļu saimniecības attīstības pamatprincipi	12
8.3. Rīcības virzieni mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanai, sniedzamo pakalpojumu attīstība un ieviešana.....	12
8.4. Galvenie 2014-2016 gadā plānotie darbi un projekti	15
8.5. Sadarbības veicināšana	16
IX Stratēģijas aktualizēšanas un īstenošanas novērtēšanas kārtība	16

Ievads

Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” Darbības stratēģija 2014.-2016. gadam (turpmāk – Darbības stratēģija) izstrādāta, pamatojoties uz Publisko aģentūru likuma 23.pantu par pašvaldības aģentūras darbības plānošanu trim gadiem. Līdz 2013.gadam aģentūras darbības stratēģiju noteica aģentūras vidēja termiņa darbības stratēģijas 2011.-2013.gadam noteikumi un prasības.

Darbības stratēģijas 2014.-2016. gadam galvenais mērķis ir noteikt stratēģiskos virzienus pieminekļu uzturēšanas un aprūpes nozares ilgtspējīgai un konkurētspējīgai attīstībai, tādējādi sekmējot pieminekļu aprūpes kvalitātes uzlabošanu un to sabiedriskošanu (iesaistīšanu Rīgas kultūras un izglītības norisēs, pasākumos, tūrisma aprītē), uzlabojot pilsētas dzīves kvalitāti, estētisko vērtību saglabāšanu un to izmantošanu katra rīdiniņa vai pilsētas viesu ikdienas dzīvē, respektējot 2014.gadu, kad Rīga ir Eiropas Kultūras galvaspilsēta un 2015.gadu, kad tiks atzīmēta Rīgas Brāļu kapu simtgade.

I Darbības mērķis

Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” (turpmāk – Aģentūra) darbības mērķis ir īstenot Rīgas pilsētas sabiedrisko pieminekļu saglabāšanas politiku, kas ietver:

- a) pieminekļu pārņemšanu valdījumā un pārvaldīšanu,
- b) pieminekļu apzināšanu, uzskaiti, dokumentēšanu,
- c) saglabāšanas – aprūpes programmu izstrādi,
- d) monitoringu,
- e) saimniecisku uzturēšanu,
- f) restaurācijas nodrošināšanu,
- g) pieminekļu un to saglabāšanas popularizēšanu,
- h) demontēto pieminekļu un to detaļu uzskaitīšanu, novērtēšanu, uzglabāšanu.

Atbilstoši Aģentūras nolikumam termins „Rīgas pilsētas sabiedriskie pieminekļi” ietver: Rīgas pilsētas publiskajā ārtelpā esošie monumentālie, figurālie un portretiskie pieminekļi, memoriālie ansambļi, arhitektoniski dekoratīvie pieminekļi, piemiņas zīmes, dekoratīvās skulptūras un tēlnieciski dekoratīvie elementi. Kā īpaši kultūrvēsturiski un valstiski nozīmīgi pieminekļi Aģentūras darbībā tiek noteikti Brīvības piemineklis (valsts nozīmes aizsargājamais mākslas piemineklis Nr.6965) un Rīgas Brāļu kapi (valsts nozīmes aizsargājamais mākslas (Nr.6971) un arhitektūras (Nr.6678) piemineklis).

II Āģentūras izveidošana, personāls un darbības noteikumi

Ar LR Augstākās padomes 02.02.1993 lēmuma „Par Brīvības pieminekli un Rīgas Brāļu kapiem“ 3.punktu LR Ministru Padomei tika uzdots līdz 1993.gada 1.aprīlim izveidot valsts uzņēmumu - Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvaldi - ar akmens konservācijas centru, kas finansējama no valsts budžeta.

Pamatojoties uz minēto, LR Ministru padome 03.06.1993 pieņēma lēmumu Nr.281 „Par Brīvības pieminekli un Rīgas Brāļu kapiem“, ar kuru nolēma:

„1. Pildot Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmumu "Par Brīvības pieminekli un Rīgas Brāļu kapiem", piekrist izveidot Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmumu "Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde" (tālāk tekstā - Uzņēmums), kuram ir šādas galvenās funkcijas:

- īpašas kārtības teritorijas uzturēšana un šo pieminekļu saglabāšana,
- akmens konservācija un apkope,
- konservācijas speciālistu un amatnieku sagatavošana.

2. Finanšu ministrijai pēc Uzņēmuma izveidošanas noteikt tā finansēšanas avotus un summas no valsts budžeta.

3. Kultūras ministrijai, Finanšu ministrijai un Arhitektūras un celtniecības ministrijai deleģēt pārstāvjus Rīgas pilsētas valdes Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārraudzības padomē.

4. Arhitektūras un celtniecības ministrijai pēc Rīgas pilsētas valdes pasūtījuma izpētīt Allažu šūnakmens iegulas, kartēt tās un noteikt rezervējamās teritorijas robežu.

5. Iekšlietu ministrijai:

5.1. iekļaut attiecīgo policijas struktūrvienību patruļdienestu maršrutos Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu teritoriju;

5.2. kopīgi ar Rīgas pilsētas Centra rajona valdi aizliegt automašīnu apstāšanos un stāvēšanu uz Aspazijas bulvāra un Basteja bulvāra braucamās daļas blakus īpašās kārtības teritorijai.”

28.01.1994. LR TM Uzņēmumu reģistrā tika reģistrēts un darbību uzsāka Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmums "Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde" (turpmāk – Pārvalde). Pārvaldes funkcijas pakāpeniski paplašinājās, ietverot arī citu Rīgas pilsētas publiskajā ārtelpā esošo pieminekļu uzturēšanu un saglabāšanu, tā piemēram:

- 13.05.1994 Rīgas valde pieņēma lēmumu Nr.662 „Par Rīgas pilsētas monumentāli tēlniecisko pieminekļu uzskaiti un aprūpi” par sekojošo:

„Lai sakārtotu darbu Rīgas monumentāli tēlniecisko pieminekļu uzturēšanā, nodrošinātu to savlaicīgu un pastāvīgu aprūpi un restaurāciju, Rīgas pilsētas valde nolemj:

1.Uzdot Rīgas pilsētas kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai:

1.1.līdz 01.06.1994. veikt pilsētas monumentāli tēlniecisko pieminekļu uzskaiti, sagatavojot to sarakstu, un iesniegt Rīgas pilsētas valdei;

1.2.kopā ar Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmumu Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvaldi, pieaicinot pieminekļu aizsardzības ekspertus, līdz 10.06.1994. veikt

uzskaitīto monumentāli tēlniecisko pieminekļu apsekošanu, uzturēšanas un restaurācijas darbu uzskaiti, sastādot par katru pieminekli apsekošanas aktu.

2. Rīgas pilsētas valdes loceklim I. Lišmanim līdz 25.05.1994. noslēgt ar Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmumu Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvaldi līgumu par Rīgas pilsētas monumentāli tēlniecisko pieminekļu pārņemšanu aprūpē”;

- 28.05.1996 Rīgas dome pieņēma lēmumu Nr. 3261 "Par pieminekļu, piemiņas zīmju un piemiņas plāksņu atjaunošanu un izvietošānu Rīgā nozīmīgāko Latvijas vēstures notikumu un ievērojamāko valsts, sabiedrisko un kultūras darbinieku piemiņas iemūžināšanai”, saskaņā ar kuru:

„Apzinoties pieminekļu un piemiņas zīmju lomu Rīgas kultūrvēsturiskās vides izveidē un sakārtošanā, to izziņas un audzinošo nozīmi, kā arī sagaidot Latvijas galvaspilsētas Rīgas 800 gadu jubileju, Rīgas Dome nolēmj:

„1. Apstiprināt memoriālo ansambļu, pieminekļu, piemiņas zīmju un dekoratīvo skulptūru atjaunošanas un restaurācijas plānu līdz 2000.gadam saskaņā ar 1.pielikumu.

5. Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmumam "Brīvības pieminekļa un Brāļu kapu pārvalde”:

5.1. nodrošināt 1.pielikumā minēto memoriālo ansambļu, pieminekļu, piemiņas zīmju un dekoratīvo skulptūru atjaunošanu un restaurāciju atbilstoši piešķirtajam finansējumam;

5.2. līdz 01.07.1996. sagatavot 1.pielikumā minēto objektu atjaunošanai un restaurācijai, kā arī noliktavu telpu remontam un atjaunošanai nepieciešamo naudas līdzekļu orientējošus aprēķinus;

5.3. saskaņā ar Latvijas Republikas Augstākās Padomes 02.02.1993. lēmuma "Par Brīvības pieminekli un Rīgas Brāļu kapiem" 1.punktu sagatavot Rīgas Domes pieprasījumu Latvijas Republikas Ministru kabinetam piešķirt Brīvības pieminekļa un Brāļu kapu restaurācijai nepieciešamos līdzekļus;

5.4. pieņemt glabāšanā demontētos pieminekļus un to daļas;

5.5. izstrādāt un saskaņot ar Rīgas Domes finanšu departamentu ar pieminekļu un skulptūru atjaunošanu 1996.gadā saistīto izdevumu tāmes.

6. Rīgas pilsētas izpilddirektoram A.Grīnbergam noslēgt līgumus ar Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmumu "Brīvības pieminekļa un Brāļu kapu pārvalde" par pieminekļu remontu un restaurāciju, kā arī ar Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmumu "Rīgas dārzi un parki" par parku labiekārtojuma atjaunošanu un uzlabošanu ap restaurējamajiem pieminekļiem.

7. Rīgas Domes finanšu departamentam nodrošināt pieminekļu un skulptūru restaurāciju par Rīgas Domes 1996.gada speciālā budžeta līdzekļiem, paredzot šos izdevumus speciālajā budžetā.

8. Lūgt Latvijas Republikas Aizsardzības ministriju rast iespēju nodot brīvās noliktavu telpas Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmumam "Brīvības pieminekļa un Brāļu kapu pārvalde" pieminekļu, skulptūru un piemiņas zīmju uzglabāšanai”;

- 24.03.1998. Rīgas dome pieņēma lēmumu Nr. 5813 "Par Rīgas monumentu, pieminekļu, piemiņas zīmju, plāksņu ar bareljefiem un dekoratīvo skulptūru uzskaiti un uzturēšanas kārtību”, saskaņā ar kuru:

“Lai īstenotu Rīgas pilsētas teritorijā esošo monumentu, pieminekļu, piemiņas zīmju, plāksņu ar bareljefiem un dekoratīvo skulptūru uzskaiti un uzturēšanu kārtībā, Rīgas dome nolēma:

1. Veikt visu minēto objektu uzskaiti, apsekošanu un tehniskā stāvokļa novērtējumu.
2. Noteikt katra uzskaitītā objekta turpmākās apsaimniekošanas kārtību.
3. Izstrādāt sistēmu, kādā minēto objektu pārzināšana, restaurācija un apsaimniekošana tiktu pakāpeniski nodota Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmumam "Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde" atbilstoši piešķirtajam finansējumam”.

Ar Rīgas domes 16.12.2003 lēmumu Nr.2735 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmuma „Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde” reorganizāciju par Rīgas pašvaldības aģentūru „Rīgas pieminekļu aģentūra”” 2004.gadā Pārvalde tika reorganizēta par pašvaldības aģentūru “Rīgas pieminekļu aģentūra”, kas līdz 21.02.2011. darbojās, pamatojoties uz Rīgas domes 06.04.2004 nolikumu Nr.97 “Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” nolikums”, bet no 22.02.2011. darbojas, pamatojoties uz Rīgas domes 15.02.2011 nolikumu Nr.96 “Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” nolikums”.

Saskaņā ar Rīgas domes 2011.gada 15.februāra nolikuma Nr.96 „Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” nolikums”” 3.punktu, kontroli pār aģentūru īsteno Rīgas domes Pilsētas attīstības komiteja.

Aģentūrā uz 01.01.2014. strādā 25 darbinieki, no tiem 6 ir administratīvie darbinieki; 3 speciālisti, 16 ir nodarbināti Rīgas Brāļu kapu un publiskajā ārtelpā esošo pieminekļu uzturēšanā un apsaimniekošanā (dārznieki, zaļās zonas strādnieki, mehāniķi, apsargi, apkopēji).

Izglītība pamatdarbā strādājošiem – 6 darbiniekiem ir augstākā (t.sk. maģistrs, profesionālais bakalaurs, nepabeigta augstākā), 3 - otrā līmeņa profesionālā izglītība un 16 darbiniekiem - vidējā speciālā izglītība.

Sadalījumā par vecuma grupām:

līdz 30 gadiem – 1

no 31 līdz 50 gadiem – 11

no 51 līdz 62 gadiem – 10

vairāk kā 63 gadi - 3

No 2013.gada Aģentūras darbiniekiem tiek veikta veselības apdrošināšana.

III Aģentūras funkcijas un darbības virzieni

Aģentūrai ir šādas funkcijas:

- 1) pieminekļu pārņemšana valdījumā un pārvaldīšana;
- 2) pieminekļu:
  - apzināšana un uzskaitē;
  - monitorings un saglabāšanas programmas izstrāde;

- saimnieciskā uzturēšana, uzturēšanas organizēšana un vadība;
  - restaurācijas aprūpe;
  - izpētes un restaurācijas projektēšanas organizēšana;
  - restaurācijas organizēšana;
  - restaurācijas projektēšana un restaurācija Aģentūras kompetences ietvaros;
- 3) Aģentūras darbības rezultātā par pieminekļiem un pieminekļu saglabāšanu iegūtās dokumentālās informācijas datu bāzes uzturēšana;
- 4) pieminekļu un to saglabāšanas popularizācija:
- Aģentūras rīcībā esošās datu bāzes pieejamības nodrošināšana, informācijas izplatīšana dažāda veida izdevumos, plašsaziņas līdzekļos u.c.;
  - dalība dažāda veida pasākumos par kultūras mantojuma saglabāšanas, izmantošanas un pētniecības problēmām Latvijā un ārpus tās;
  - pieminekļu integrācijas veicināšana pilsētvidē un sabiedriskajā apītē.

IV Aģentūras sniegtie pakalpojumi un to pieejamība

Aģentūra pieejamā finansējuma ietvaros nodrošina savu funkciju izpildi: sistemātiski veic pieminekļu apzināšanu un uzskaiti, pārņemšanu valdījumā, monitoringu, saglabāšanas programmas izstrādi un saimniecisko uzturēšanu, kā arī restaurācijas projektēšanu, restaurācijas aprūpi, restaurāciju. Izveidotas apzināto pieminekļu passes, kurās ietverta visa Aģentūras rīcībā esošā būtiskā informācija par pieminekli, un kuru kopums uzskatāms par pieminekļu datu bāzi; interesentiem tiek sniegta nepieciešamā informācija no minētās datu bāzes. Aģentūras pārstāvji piedalās dažāda veida pasākumos par kultūras mantojuma saglabāšanas, izmantošanas un pētniecības problēmām, veic aktivitātes pieminekļu integrācijas veicināšanai pilsētvidē un sabiedriskajā apītē.

Aģentūra šobrīd nesniedz maksas pakalpojumus, jo līdzšinējā darbība nerada pārlicību, ka brīvajā tirgū pēc tiem būs pieprasījums. Aģentūra konsultē privātpersonas un sabiedriskas organizācijas par formalitātēm un saskaņojumiem, kas veicami jaunu pieminekļu izveidei un uzstādīšanai pilsētvidē. Tā kā pieminekļi visbiežāk tiek izveidoti par piesaistītajiem ziedojumiem, sabiedriskā kārtā, interesenti, visticamāk, nelūgtu konsultācijas, ja tās būtu par maksu. Arī pieprasīt samaksu par Aģentūras sniegto informāciju nebūtu lietderīgi, jo informācijas pieprasījumi par pieminekļiem vai vēsturiskām ziņām ir salīdzinoši reti, patērētie darba laika un citi resursi – nebūtiski. Tomēr Aģentūra pastāvīgi izvērtē situāciju, un gadījumā, ja tiks saskatītas reālas iespējas papildināt budžetu ar ieņēmumiem no maksas pakalpojumiem, Aģentūra šādas iespējas izmantos un lūgs Rīgas domi apstiprināt attiecīgos maksas pakalpojumus un to izcenojumus.

V Āģentūras darbības tehniskais nodrošinājums

No 2009.gada 23.oktobra Āģentūra darbojas Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošās telpās Gaujas ielā 19, kas radīja ļoti būtisku līdzekļu ietaupījumu, salīdzinot ar iepriekšējām izmaksām par telpu nomu. Telpu platība ir pilnībā piemērota Āģentūras vajadzībām, telpu novietojums – ģeogrāfiski ļoti izdevīgs: Āģentūras galvenā objekta Rīgas Brāļu kapu tiešs tuvums, tuvu pilsētas centram. 2010.gadā veikts kvalitatīvs telpu remonts un pieguļošās teritorijas sakārtošana.

Āģentūrai ir nepieciešamais tehniskais aprīkojums savas darbības nodrošināšanai esošā darbinieku sastāvā – biroja mēbeles, stacionārā un mobilā datortehnika, projektors, pavairošanas tehnika krāsu izpildījumā, kas, protams, jāatjauno atbilstoši mūsdienu prasībām.

Sabiedrisko pieminekļu apkopei nepieciešamais tehniskais aprīkojums: specializēts kravas pasažieru mikroautobuss (tiek nomāts uz sezonu no Rīgas pašvaldības SIA “Rīgas Satiksme”), augstspiediena sūknis ar mikroautobusā uzstādāmu 1 m³ tilpuma ūdens tvertni, kompresors, strāvas ģenerators, rokas elektroinstrumenti, mehāniskie un ķīmiskie tīrīšanas līdzekļi u.c. nepieciešamais, lai sekmīgi veiktu pieminekļu sezonālo aprūpi un sīkus restaurācijas darbus.

Rīgas Brāļu kapu darbinieku rīcībā ikdienas aprūpei ir 2 traktori, 4 zāles pļāvēji, 3 trimmeri, motorzāģis, 2 lapu pūtēji, 2 sniega pūtēji, kā arī viss nepieciešamais inventārs – lāpstas, grābekļi u.c. Ir iekārtots saimnieciskais sektors.

VI Āģentūras darbības rezultāti un novērtējums par darbības stratēģijas 2011.-2013.gadam īstenošanu

Āģentūras valdījumā un bilancē ir 119 pieminekļi. To pārņemšanu valdījumā Āģentūra veica pamatojoties uz:

- 1) pieņemšanas-nodošanas aktiem par pieminekļu nodošanu Āģentūrai no citas Rīgas pilsētas pašvaldības iestādes vai struktūrvienības „no bilances - bilancē”;
- 2) Rīgas domes lēmumiem par pieminekļu nodošanu Āģentūras valdījumā, kuri atrodas uz Rīgas pilsētai piederošiem zemes īpašumiem, bet kuru īpašuma piederība nebija dokumentāli noformēta:
  - ar Rīgas domes 21.07.2008 lēmumu Nr.4080 „Par pieminekļu nodošanu Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” valdījumā” Āģentūrai nodoti 24 pieminekļi;
  - ar Rīgas domes 05.07.2011 lēmumu Nr.3391 „Par pieminekļu nodošanu Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” valdījumā” Āģentūrai nodoti 60 pieminekļi;
  - ar Rīgas domes 23.04.2013 lēmumu Nr.6169 „Par pieminekļu nodošanu Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” valdījumā” Āģentūrai nodoti 19 pieminekļi.
- 3) ar Rīgas domes lēmumiem par pieminekļa - dāvinājuma Rīgas pilsētai pieņemšanu Āģentūras valdījumā nodoti 8 pieminekļi.

Līdz 2014.gadam Aģentūra ir veikusi 176 Rīgas pilsētas publiskajā ārtelpā esošo pieminekļu apzināšanu un uzskaiti, kā arī 119 valdījumā esošo pieminekļa monitoringu, saglabāšanas programmas izstrādi un saimniecisko uzturēšanu. Veikta pieminekļu restaurācija un valdījumā esošo pieminekļu sezonālā apkope.

Izveidotas uzskaitē esošo pieminekļu passes, kurās ietverta visa Aģentūras rīcībā esošā būtiskā informācija par pieminekli, un kuru kopums uzskatāms par pieminekļu datu bāzi; interesentiem tiek sniegta nepieciešamā informācija no minētās datu bāzes.

Aģentūras pārstāvji ik gadus ir piedalījušies dažāda veida pasākumos par kultūras mantojuma saglabāšanas, izmantošanas un pētniecības problēmām Latvijā (Eiropas kultūras mantojuma dienas u.c.) un ārpus tās (Igaunija, Lietuva, Krievija, Somija, Polija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Grieķija u.c.).

Pieminekļu integrācijas veicināšanai pilsētvidē un sabiedriskajā aprītē Aģentūra sadarbojas ar Kultūras ministriju, Aizsardzības ministriju, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, izglītības iestādēm (Latvijas Nacionālā Aizsardzības akadēmija, Rīgas Celtniecības koledža, Rīgas 33.vidusskola, Anniņmuižas vidusskola), nevalstiskajām organizācijām, Nacionālo bruņoto spēku struktūrām, tūrisma struktūrām (LIVE RIGA), Rīgas pilsētas pašvaldības institūcijām u.c.

Saskaņā ar Aģentūras Nolikuma 2.1.apakšpunktu, termins „Rīgas pilsētas sabiedriskie pieminekļi” ietver arī memoriālos ansambļus, no kuriem redzamākie ir Rīgas Brāļu kapi, piemineklis Padomju armijas karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem, Memoriāls nacisma upuru piemiņai Rumbulā un Memoriāls Otrā pasaules kara upuriem Biķerniekos. No Stratēģijas 2014.-2016.gadam 2.sadaļā sniegtās informācijas par Aģentūras izveidi ir redzams, ka lēmumos par papildus uzdevumu veikšanu Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmumam "Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde" allaž tika paredzēts arī papildus finansējums. 2004.gadā, Pārvaldi reorganizējot par Aģentūru, iestādes nolikumā mehāniski tika iekļauts pienākums aprūpēt arī memoriālos ansambļus, taču netika veiktas nekādas aplēses, cik šāda pienākuma izpilde var izmaksāt, un netika piešķirts atbilstošs finansējums. Arī vēlākajos gados piešķirtais finansējums nekad nav bijis pietiekams, lai aprūpētu arī memoriālos ansambļus (izņemot Rīgas Brāļu kapu memoriālo ansambli), kas prasa ievērojamus līdzekļus, salīdzinot ar pārējiem pieminekļiem.

Saskaņā ar Nolikuma 5.4.apakšpunktu, Aģentūra veic demontēto un restaurācijas gaitā nomainīto pieminekļu detaļu uzskaitīšanu, uzglabāšanu, krātuves izveidošanu. Nomainītās Rīgas Brāļu kapu plāksnes šobrīd tiek uzglabātas Rīgas Brāļu kapu memoriālā ansambļa teritorijā, kas nav pieņemami, ņemot vērā objekta īpašo statusu. Minētās nolikuma prasības izpildei Aģentūra jau kopš 2006.gada risina jautājumu par demontēto pieminekļu un to detaļu krātuves izveidi, kurā būtu izvietota arī publiski pieejama ekspozīcija (pieminekļu parks). Minētajam nolūkam pēc Aģentūras iniciatīvas tika mainīts zonējums (atļautā izmantošana) neizmantotam pašvaldības īpašumā esošam zemesgabalam Varoņu ielā 12ha platībā, dzelzceļa aizsargjoslā, kur jau šobrīd atrodas Lielo kapu demontētie pieminekļu elementi. Arhitektu birojs „Vecumnieks un Bērziņi” pēc Aģentūras pasūtījuma ir izstrādājis koncepciju iecerētā objekta izveidei, kurā ietverta arī vizualizācija un skices. 2013.gadā Aģentūrai tika nodota lietošanā zemesgabala daļa 9357 m² platībā Varoņu ielā 3, kurā Aģentūra uzsāka teritorijas sakopšanas un labiekārtošanas darbus un novietoja Lielo kapu pieminekļu elementus, kuri agrāk glabājās

novietnē Bukultu ielā (atbrīvojamā teritorijā), apmēram 540 vienības. Diemžēl līdzekļu trūkuma dēļ jautājums par demontēto un restaurācijas gaitā nomainīto pieminekļu detaļu krātuves izveidošanu līdz galam vēl nav atrisināts.

2011.gadā Aģentūra ir piedalījies Rīgas Brāļu kapiem veltīta akadēmiska izdevuma – grāmatas „Rīgas Brāļu kapi. 1915-1936-2011” izdošanā.

2012.gadā Aģentūra izveidoja 50 Rīgas pieminekļu foto izstādi, kas tika eksponēta Rīgas dienās Sanktpēterburgā, Rīgas domē un izpilddirekcijās.

2012.gadā Rīgas dienu Sanktpēterburgā ietvaros Sanktpēterburgas konservatorijā tika uzstādīta piemiņas plāksne Jāzepam Vītolam.

2013.gadā Rīgas pieminekļu foto izstāde tika papildināta ar vēl 50 pieminekļu fotoattēliem, kā arī tika izdots 100 Rīgas pieminekļu katalogs bukleta un CD formātā.

Kopumā Stratēģijā 2011.-2013.gadam izvirzītie mērķi un uzdevumi ir īstenoti sekmīgi; detalizēta darbības rezultātu izpildes analīze, identificējot kavējošos un veicinošos faktorus ietverta 2011., 2012. un 2013.gada publiskajos pārskatos (2013.gada publiskais pārskats ir izstrādes stadijā), kas kalpo par pamatu šīs stratēģijas izstrādei, nodrošinot plānoto mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju pēctecību.

VII Aģentūras finansēšanas avoti, izlietošanas principi un ieņēmumu izlietojums

Aģentūras finanšu līdzekļus veido:

- Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta dotācija un mērķdotācijas;
- Rīgas domes investīcijas;
- valsts budžeta mērķdotācijas;
- citi pašu ieņēmumi;
- novēlējumi, ziedojumi un dāvinājumi.

Aģentūras budžetu pēc savu funkciju nodrošināšanas var iedalīt divās izdevumu daļās: Aģentūras saimnieciskās uzturēšanas un pieminekļu restaurācijas un aprūpes izdevumos.

Ikgadējais finansējuma apmērs Rīgas sabiedrisko pieminekļu aprūpei vai restaurācijai ir atkarīgs no kopējās pašvaldības dotācijas. Skulptūru un pieminekļu sakopšanas finansēšana notiek pēc iepriekš apstiprinātiem darba plāniem esošā finansējuma ietvaros, vienlaikus arī operatīvi reaģējot uz situācijas izmaiņām (piemēram, izmaiņas darba plānā var tikt izdarītas, ja kļuvis pieejams iepriekš neplānots papildus finansējums no ziedojuma vai novēlējuma, vai steidzami jāveic kāda kritiskā tehniskā stāvoklī esoša objekta konservācija vai restaurācija, lai paglābtu to no tālākas bojāejas.

LR Kultūras ministrijas finansējums paredzēts divu lielāko nacionālās nozīmes pieminekļu – Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu ansambļa izpētes un restaurācijas projektiem. Finansējums ir regulārs, bet finansējuma apmērs nav liels – 40 līdz 60 tūkst. *euro*, jo ir atkarīgs no kopējā kultūras mantojuma saglabāšanai piešķirtā ikgadējā finansējuma. Ņemot vērā Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu valstiski nozīmīgo īpašo statusu, valsts piešķirtais finansējums uzskatāms par nesamērīgi mazu, salīdzinot ar Rīgas pilsētas pašvaldības piešķirto finansējumu.

Saeimā tiek virzīts Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu likuma projekts, kurā cita starpā paredzēts arī pastāvīgs valsts finansējums šo objektu uzturēšanai un restaurācijai.

Kopumā Aģentūras rīcībā esošie līdzekļi nav pietiekoši pieminekļu restaurācijai nepieciešamajā apjomā, bet memoriālu apsaimniekošanai (izņemot Rīgas Brāļu kapus) līdzekļi nav vispār.

Apdrošināšanas akciju sabiedrība BTA no 2003.gada bez atlīdzības veic Brīvības pieminekļa apdrošināšanu par 1 000 000 Ls; no 2008.gada polise papildināta ar īpašiem nosacījumiem par papildus apdrošināšanu pret sīku huligānismu, t.i. gadījumi, kad piemineklis tiek apgānīts. Apdrošināšanas atlīdzība Ls 150 apmērā par katru šādu gadījumu tiek ieskaitīta Aģentūras budžetā un izmantota ikgadējai Brīvības pieminekļa aprūpei.

Aģentūrai ir atvērts ziedojumu konts, kurā fiziskas personas pēc pašu iniciatīvas var pārskaitīt līdzekļus nacionālās identitātes simbolu saglabāšanai un atjaunošanai, vai savu radnieku kapa plākšņu atjaunošanas atbalstīšanai. Rīgas Brāļu kapos un Brīvības pieminekļi izvietotas ziedojumu urnas. Arī juridiskās personas tiek uzrunātas atbalstīt konkrētus projektus Rīgas Brāļu kapu labiekārtošanā un restaurācijā.

VIII Aģentūras attīstības prioritātes

8.1. Attīstības vīzija un vispārējie mērķi

Vīzija

Rīgas piemineklī – pievilcīgs, interesants un daudzveidīgs apskates un izziņas objekts. Iedzīvotāji lepojas ar savu krāšņo, labi apmeklēto un Eiropā pazīstamo kultūras pilsētu. Rīgas pilsētvide tiek sakārtota, ir droša un mājīga, tā piedāvā vērā ņemamas, interesantas kultūras vērtības – pieminekļus, kas iekļaujas starptautiskajā tūrisma tirgū, kā daudzveidīgs, ilgtspējīgs tūrisma produkts.

Misija

Veicināt pieminekļu nozares sakārtošanu un attīstību pilsētvidē – tīrā, drošā, zaļā, ar tradīcijām un bagātu kultūrvēsturisko mantojumu, kurā dzīvo inteliģents rīdzinieks, tādejādi veidojot Rīgas tūrisma tēlu un sekmējot Rīgas pilsētas vispārējo attīstību.

Mērķis

Ārvalstu un iekšzemes interesentu piesaiste Rīgas pieminekļu saimniecībai, informējot par tiem gan ārvalstniekus, gan Latvijas iedzīvotājus, piedāvājot daudzveidīgus, dažādām mērķauditorijām adresētus Rīgas pieminekļu produktus drošā un sakārtotā pilsētvidē.

8.2. Rīgas pieminekļu saimniecības attīstības pamatprincipi

- **Ilgspējīga attīstība**

Pieminekļu saglabāšanas un uzturēšanas nozare tiek attīstīta, nodrošinot gan rīdzinieku, gan tūristu un Latvijas iedzīvotāju kultūras vajadzības.

- **Pieminekļi kā tūrisma objekts**

Rīgai piemīt liels tūrisma attīstības potenciāls, jo šeit koncentrējas un turpina attīstīties daudzveidīgas tūrisma nozares, kuru kultūras resursu saimē stabili vietu ieņem pieminekļi – gan memoriālie ansambļi, gan dekoratīvā tēlniecība un piemiņas zīmes.

- **Informācijas pieejamība**

Ikviens interesents tiek nodrošināts ar viegli pieejamu, uzskatāmu un estētiski noformētu nepieciešamo informāciju par Rīgas pieminekļiem - to vēsturi, autoriem, atrašanās vietu, nokļūšanas iespējām u.c. Informācija pastāvīgi tiek aktualizēta un papildināta.

- **Pievilcīga tēla veidošana un uzturēšana**

Aģentūrā notiek mērķtiecīgs darbs, lai palielinātu pieminekļu saimniecības lomu Rīgas tēla veidošanā, kā arī Rīgas pieminekļu un to aprūpes pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā.

- **Sadarbība un pašiniciatīva**

Pašvaldības, nevalstiskā sektora un privāto uzņēmumu kopējie projekti tiek izstrādāti un realizēti, lai pēc iespējas veicinātu ilgspējīgu pieminekļu saimniecības attīstību un apmierinātu sabiedrības vajadzības.

- **Modernizācija**

Interesentiem ir iespēja iegūt pilnīgu informāciju par pieminekļiem Aģentūras mājas lapā, tūrisma informācijas centros un interneta vietnēs.

- **Vides pieejamība**

Kultūras un vēstures objekti ir pieejami arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem, informācija – cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem.

8.3. Rīcības virzieni mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanai, sniedzamo pakalpojumu attīstība un ieviešana

8.1. Rīgas pilsētas pieminekļu kā atpazīstamu tūrisma objektu pozicionēšana:

- Pētīt, analizēt sabiedrības intereses, prognozēt tendences;
- Apgūt ārzemju speciālistu pieredzi pieminekļu aprūpē, uzturēšanā un restaurācijā, iepazīstot vēsturiskās iestrādes un pieredzi lielajos kultūras centros Sanktpēterburgā, Maskavā, Romā, Parīzē, Prāgā, Barselonā, Stokholmā, Briselē, Atēnās, Pori u.c.

8.2. Rīgas pieminekļi - pievilcīga un atpazīstama Rīgas tēla veidošanas elements:

8.2.1. Rīgas pieminekļu (kā produkta) virzība tirgū:

- Izstrādāt Rīgai raksturīgo pieminekļu uzskaiti un salīdzinājumu, izceļot īpašo, ar ko Rīga atšķiras no citām Baltijas jūras reģiona pilsētām;
- Nodrošināt kvalitatīvu, ar vienotu Rīgas tēla vizuālo koncepciju saskaņotu pieminekļu informāciju;
- Pozicionēt Rīgu kā pieminekļu pilsētu;
- Veicināt ārpus pilsētas centra uzstādīto pieminekļu popularizēšanu, to iekļaušanu informatīvajos materiālos un apskates objektu sarakstos;
- Tematisku informatīvu materiālu veidošana dažādām mērķauditorijām ar maršrutiem individuālajiem tūristiem, piemēram, „Rīga – pieminekļu pilsēta”, „Dekoratīvās mākslas un tēlniecības darbi Rīgas pilsētainavā”, „Kultūras un mākslas darbinieki Rīgas pieminekļos”, „Zinātnieki Rīgā”, „Ievērojami mūziķi un Rīga”, „Rīga un latviešu Dziesmu svētki”, „Latviskā gara ģēniji Rīgas pieminekļos”, „Militāri patriotiskā Rīga”, „Rīgas Brāļu kapi – izcils dārza, tēlniecības un arhitektūras mākslas paraugs”, „Ebreju genocīda piemiņas vietas Rīgā”, „Rīgas strūklakas”, „Tēlniecība Rīgas arhitektūrā” u.c.
- Vides pieejamības nodrošināšana visos objektos,

8.2.2. Rīgas Pieminekļu popularizēšana starptautiskos pasākumos:

- Veidot informatīvos materiālus dažādām mērķauditorijām;
- Dažādu aktivitāšu (prezentāciju u.c.) plānošana kultūras pasākumu laikā apmeklētāju uzmanības piesaistei.

8.2.3. Sniegt informāciju ievietošanai Rīgas portālā www.rigatourism.com, www.liveriga.lv un citos;

8.2.4. Rīgas pieminekļu saimniecības iespēju popularizēšana ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību:

- Regulāra informācijas sniegšana plašsaziņas līdzekļiem;
- Preses konferenču organizēšana par aktuāliem pieminekļu saimniecības jautājumiem.

8.3. Rīgas publiskajā ārtelpā esošo un jaunu pieminekļu radīšanai labvēlīgu apstākļu veicināšana:

8.3.1. Labvēlīgas Aģentūras darbības vides nodrošināšana:

- Veicināt tādu darbības attīstību, kas vērsta uz vietējās kultūras, nacionālās identitātes, visa veida pieminekļu un to fragmentu saglabāšanu, restaurēšanu un uzturēšanu;
- Aktivizēt vietējo un ārvalstu investīciju un fondu piesaisti, lai nodrošinātu ātrāku Rīgas pieminekļu tehniskā un estētiskā stāvokļa uzlabošanu;
- Veicināt semināru un konferenču vai cita veida izglītojošu un pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšanu par aktuāliem nozares attīstības jautājumiem Rīgā;
- Attīstīt praksi projektu konkursu organizēšanā, kas sekmētu Rīgas pieminekļu attīstību un veicinātu Rīgas domes, profesionālo institūciju un privātā sektora sadarbību pieminekļu saimniecības tehniskā stāvokļa

uzlabošanā, sekmētu veselīgu konkurenci kandidātu atlasē nepieciešamo restaurācijas projektu realizēšanai;

- Kopīgu pasākumu īstenošana ar valsts un nevalstiskajām organizācijām, komercsabiedrībām un individuālajiem uzņēmējiem;
- Iesaistīt nozares profesionāļus un sabiedrības pārstāvjus Aģentūras aktuālo un diskutablu jautājumu apspriešanā;
- Veidot aktīvu, konstruktīvu un lietišķu sadarbību starp valsts, nevalstisko sektoru un Rīgas pilsētas pašvaldību.

8.3.2. Kvalitatīvas infrastruktūras izveidošana, pieejamības un atklātības veicināšana:

8.3.2.1. Informācijas punktu veidošanas atbalstīšana:

- Jaunu tūrisma informācijas punktu izveidošana - uzziņu iegūšanai par redzamākajiem un ievērojamākajiem pieminekļiem - Rīgas stratēģiski nozīmīgās vietās;
- Jaunu informācijas tehnoloģiju ieviešana Rīgas Tūrisma informācijas centros;
- Vienotās Aģentūras pieminekļu informatīvās datu bāzes uzturēšana un aktualizēšana.

8.3.2.2. „Rīgas pieminekļu parka” izveidošana Varoņu ielā;

8.3.2.3. Pieejamas informatīvās vides veidošana interesentiem:

- Informācijas zīmju uzstādīšana pie pieminekļiem;
- Vienota dizaina norāžu izstrāde un izvietošana, ātrai un precīzai orientācijai pieminekļu informācijā;
- Panorāmas plākšņu izveide ar ievērojamiem pieminekļiem un to īsiem aprakstiem;
- Informācijas - vides plakātu izvietošana pie nozīmīgiem pieminekļiem ar plašu informāciju par objektu (Brīvības piemineklis, Rīgas Brāļu kapī u.c.);
- Digitālās datu bāzes, elektroniskās kartes, GPS, audio gidi u.c. veidošana Rīgas Brāļu kapos.

8.3.2.4. E-saturs, tā vadības tehnoloģiskais nodrošinājums un izmantošanai nepieciešamā infrastruktūra:

- video informācijas sistēmas izveidošana, kas nodrošinātu attālinātu Rīgas Brāļu kapu apskati tiešsaistes režīmā;
- pieminekļu un Rīgas sabiedriskā transporta datu bāzu sasaiste, lai nodrošinātu īsāka, ātrāka vai ērtāka ceļa meklēšana līdz izvēlētajam mērķim – piemineklim
- informācijas nodrošināšana tūristiem, kas kā atbalstu pieminekļu iepazīšanai izmanto portatīvās iekārtas;
- pašvaldības, valsts un privātās partnerības investīciju piesaiste infrastruktūras attīstībai;
- speciālistu apmācība jauno tehnoloģiju izmantošanā pieminekļu aprūpē un restaurācijā.

8.4. Galvenie 2014-2016 gadā plānotie darbi un projekti

8.4.1. Sabiedrisko pieminekļu nodaļa darba plāns 2014 – 2016:

8.4.1.1. Projekti izstrādei

- Raiņa pieminekļa terases rekonstrukcijas un labiekārtošanas projekts;
- Autotanku pulka pieminekļa teritorijas labiekārtošanas projekts.

8.4.1.2. Projektu realizācija

- Memoriālā ansambļa Torņakalnā III kārtas realizācija;
- Informatīvo plākšņu uzstādīšana 100 pieminekļiem;
- Pieminekļu izgaismošanas projekta realizācija 100 pieminekļiem;
- Brīvības pieminekļa informatīvo plākšņu uzstādīšana.

8.4.1.3. Restaurācijas un labiekārtošanas projektu realizācija

- Restaurācija:
  - Brīvības pieminekļa aprūpes/restaurācijas programmas realizācija;
  - Aleksandra triumfa arkas restaurācija;
  - Rīgas 700 gadu paviljona restaurācija;
  - 1991.gada Barikāžu piemiņas zīmes renovācija;
  - Baseina skulptūras Lutausis restaurācija;
  - Baseina un skulptūras Ūdenszirgs restaurācija;
  - Dekoratīvās skulptūras Tautasdziesma restaurācija;
  - Pilsētas vēsturisko robežstabu restaurācija;
  - Carnikavas muižas kapiteļa M.Ģildes dārzā restaurācija.
- Rekonstrukcija un labiekārtošana :
  - Pieminekļa Sudrabkalniņā teritorijas rekonstrukcija un labiekārtošana;
  - Raiņa pieminekļa terases rekonstrukcija un labiekārtošana;
  - Autotanku pulka pieminekļa teritorijas labiekārtošana;
  - Piemiņas zīmes Rīgas atbrīvotājiem 1944.gadā Jaunciemā teritorijas labiekārtošana.

8.4.2. Daudzfunkcionāla kultūras un izglītības centra Torņakalna stacijas ēkā izveide (Komunistiskā terora upuru memoriāla Torņakalnā 3.kārtas būvniecība);

8.4.3. Akmens materiālu, Lielo kapu kapakmeņu, bojātu skulptūru novietnes izveide Varoņu ielā 3;

8.4.4. Sadarbībā ar Satiksmes departamentu Rīgas Brāļu kapu priekšlaukuma rekonstrukcija, satiksmes pārkārtošana;

8.4.5. Turpināt uzsāktu darbu pie vides pieejamības nodrošināšanas personām ar kustību traucējumiem Rīgas Brāļu kapu memoriālajā ansamblī;

8.4.6. Rīgas Brāļu kapu simtgadei veltītās pastmarkas izdošana (2015.g.);

8.4.7. Informācija par Rīgas Brāļu kapiem digitalizācija – izveidojot interaktīvu elektronisku vietni;

8.5. Sadarbības veicināšana

- 8.5.1. Turpināt sadarbību ar Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijām, aģentūrām, Rīgas domes komitejām, departamentiem, kā arī ar valsts institūcijām un nevalstiskajām organizācijām;
- 8.5.2. Uzlabot sadarbību (regulāra informācijas apmaiņa, darbības koordinācija, kopīgu projektu finansēšana un īstenošana) ar pieminekļu saimniecību saistītām nozarēm:
- Regulāra sadarbība un komunikācija ar tūrisma firmām par esošo apskates objektu pilnveidošanu un jaunu veidošanu, balstoties uz interesentu pieprasījumiem un ierosinājumiem;
  - maksas pakalpojumu ieviešanas iespēju apspriešana (restaurācijas pakalpojumu, konsultāciju sniegšana);
  - Sadarbības paplašināšana ar Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijām kopīgu projektu veidošanā un realizēšanā.
- 8.5.3. Paplašināt starptautisko sadarbību pieminekļu aprūpē un restaurācijā; veidot starptautisku sadarbības tīklu un pieredzes apmaiņu ar citām Eiropas pilsētām un Rīgas sadraudzības pilsētām, īpaši Baltijas jūras reģiona valstīs.

IX Stratēģijas aktualizēšanas un īstenošanas novērtēšanas kārtība

Stratēģijā plānotās darbības gaitu izvērtē katru gadu, nepieciešamības gadījumā tā tiek aktualizēta, precizējot mainīgos datus. Katra gada Aģentūras darba pārskatā tiek iekļauts izmaiņu apraksts un to pamatojums.

Stratēģijā plānoto rezultātu izpildi novērtē ne retāk kā reizi trijos gados pēc kārtējā stratēģijas plānošanas cikla beigām.

Novērtējumā par stratēģijas īstenošanu iekļauj šādu informāciju:

- sasniegtais atbilstoši izvirzītajiem mērķiem, novērtējot mērķu sasniegšanas pakāpi;
- darbības rezultātu izpildes analīze, identificējot kavējošos un veicinošos faktoros, kā arī izdarot secinājumus, kas pamato jaunā plānošanas cikla stratēģijā izvirzītos darbības virzienu mērķus un vidēja termiņa prioritātes;
- cita informācija, kuru Aģentūra uzskata par svarīgu, lai atspoguļotu stratēģijas īstenošanas laikā sasniegto.

Stratēģijas novērtējums kalpo par pamatu nākamā plānošanas cikla stratēģijas izstrādei, nodrošinot plānoto mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju pēctecību.

Rīgas pašvaldības aģentūras
„Rīgas pieminekļu aģentūra”
direktors

G.Gailītis